

O. Anselmo Canjuga

franjevac kapucin

Izak Špralja, Zagreb

(Nastavak)

Na temelju ovakvog uvida u životni i glazbenički tijek o. Anselma Canjuge (Kalendar...) nameću se sljedeći zaključci:

1. A. Canjuga je u krugu svoje redovničke zajednice dijelom naučio i najvećim dijelom sâm uznapredovao do zrela skladatelja već kao bogoslov (Senj). U tom su razdoblju u prilogima *Sv. Cecilije* objelodanjena njegova biser djela (*Sveta Hostija*, *O da mogu kao Herub*). Radi toga je teško prihvatljiva tvrdnja da je A. Canjuga učio i kod Franje Dugana st., što ne isključuje uredničku (redakcijsku) suradnju (Fr. Dugan st. je bio urednik glazb. priloga časopisa *Sv. Cecilija*). U ovom razdoblju se A. Canjuga dokazao i kao zapisivač (Kraljevica, Rijeka) te obrađivač pučkih liturgijskih napjeva (harmonizacije i potpisivanja staroslavenskog teksta pod gregorijanske napjeve Reda mise itd.). Tom bi razdoblju pripadala i njegova *Staroslavenska misa*, za koju je prigodom (pra)izvedbe napisao o. Klarencije Klarić: »... Veliki glazbeni užitak pružila je *Staroslavenska misa* o. Anselma Canjuge, koja je još u rukopisu, a bila je izvedena prigodom franjevačke proslave u Cerniku 1. do 5. VII. o.g. uz pratnju gusala i limenih trublja. U "Blagoslovljen" i "Aganče Božji" dao je autor priliku solistima, da pokažu svoju glazbenu spremu i shvaćanje crkvene glazbe. Izvedena je ova misa odlično...." (SC, XXI/1927., 6, 260).

2. U razdoblju njegova življenja i djelovanja u Varaždinu dokazao se kao zrela redovnička i glazbena osoba: s uspjehom je vršio povjerene mu redovničke dužnosti, skladao je za potrebe liturgijskih slavlja i obrađivao svjetovne pučke popijevke, nastupao kao orguljaš na koncertima, djelovao kao odgojitelj seoskih orguljaša, sudjelovao kao dopisnik časopisa *Sv. Cecilija* (članci, osvrti na koncerte, prikazi objelodanjenih liturgijskih skladbi u nas i u svijetu itd.). *Hrvatski crkveni kantual* (Zagreb, 1934.) je najbolji dokaz vrijednosti njegova skladateljskog djela iz ovog razdoblja. U tom, do tada najvećem i najboljem zborniku liturgijske glazbe u nas, objelodanjeno je četrdesetak napjeva o. Anselma Canjuge (16 do 29 himničkih oblika iz priloga *Sv. Cecilije* i tridesetak napjeva za promjenjive dijelove mise koji su prvi put tiskani u ovom kantualu). S obzirom na druge skladatelje onoga vremena Canjuga je višestruko zastupan sa brojem prihvaćenih skladbi, što najbolje pokazuje kako se je njegovo skladateljsko djelo vrednovalo u onom razdoblju obnove liturgijske glazbe

(cecilijanski pokret), odnosno kako se je prema njegovu skladateljskom djelu postavio Fr. Dugan st., urednik glazbenog priloga *Sv. Cecilije* (i *Hrvatskog crkvenog kantuala*).

3. O. Anselmo Canjuga je došao u Osijek kao poznati i priznati (crkveni) glazbenik. Uključio se u sva područja kulturnog glazbenog djelovanja. On piše u periodičnom tisku, i u periodičnom tisku se piše o njegovu glazbenom djelovanju. Njegova skladba *Za Hrvatsku* ulazi u vrh izvodilačke prakse na cijelom području osječke župe "Kuhač", a karišik *Medumursko cvetje* izveden je na krugovalnoj (radio) postaji u Zagrebu. Njegov rad sa zborovima i njegove orguljaške mogućnosti poznate su i izvan Osijeka.

Oratorijski zbor sv. Franje iz Osijeka

priređuje 24. studena 1940
u župnoj crkvi u Vinkovcima

CRKVENI KONCERT

Raspored:

1. J. S. Bach: Preludij i fuga e-mol, orgulje.
2. F. Dugan (harm.): Evo ide čas, pjeva zbor. Uvod, međugru i završetak za orgulje skladao o. A. Canjuga.
3. A. Gram: Iz neba glasnik dođe, tenor solo, orgulje i zbor.
4. J. S. Bach: Pastoral f-dur, orgulje.
5. J. G. E. Stehle: Tui sunt caeli, božićni oertorij, pjeva zbor.
6. A. Quartero (red.): Resonet in laudibus, pjeva bariton solo g. Franjo Binder uz orgulje.
7. F. Koenen: Adeste fideles, pjeva zbor.
8. J. Rheinberger: Pastoral iz op. 154, svira na violini gđica M. Obertlik i na violončelu g. M. Jarc uz orgulje.
9. F. Dugan (harm.): Rodio se Bog, pjeva zbor.
10. F. Dugan (harm.): O pastiri vjerni čuvari, pjeva zbor.
11. F. Dugan (harm.): Zdravo budi, pjeva zbor uz gudački kvartet.
12. F. Dugan: Tokata g-mol, orgulje.

Zborom ravna i svira na orguljama društveni zborovođa v.č. g. o. Anselmo Canjuga, kapucin.

Početak u 4 sata popodne.
Ulaznina: sjedalo 10 D., stajanje 5 D., za dake 2 D.
Raspored vrijedi kao ulaznica.

Moglo bi se reći da se uspješno potvrđivao i kao skladatelj (izvode se njegova djela) i kao glazbeni odgojitelj (zborovođa, profesor) i kao javni uljudbeni djelatnik (bio je član "predsjedništva i umjetničkog odbora" župe "Kuhač", predavao je na tečajevima za tamburaške zborove, sudjelovao je u jury-u (žiriju) koji je ocjenjivao zborove na Hrvatski pjevački dan i sl.).

U ovom se razdoblju o. Anselmo Canjuga zauzeto bavi obradom koralu iz zbornika *Cithara octochorda*. U svezi s ritmizacijom i harmonizacijom koralu savjetuje se s Franjom Duganom st. Iz sačuvane korespondencije je vidljivo, s koliko je zadovoljstva Fr. Dugan st. pratio ovaj Canjugin rad, nudeći mu u kratkim pismima svoja bogata iskustva. Tekstove je preuzimao iz prepjeva P. Milana Pavelića, ali je isto tako i sâm priredio veći broj tekstova za ove korale. Objelodanio je u vlastitoj nakladi dvije zbirke (usporedi podnaslov: Izdanja u vlas-

Iz tečaja za tamburaške zborovode

Foto: A. Beissmann, Osijek. - Fotocinkografija Gradanske tiskare k. d. (Br. 3044)

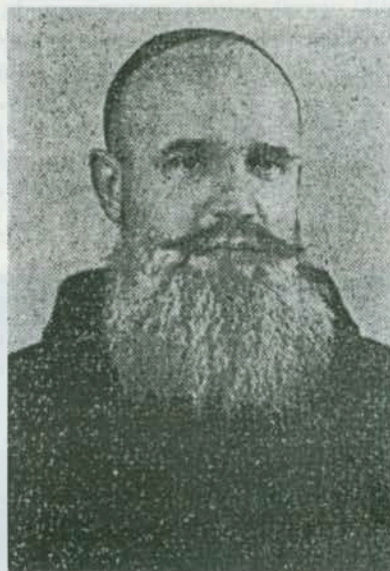
Kako smo već javili, završen je u subotu navečer tečaj za tamburaške zborovode, koji je priredio Hrvatski tamburaški savez. Na našoj se slici vide polaznici tečaja zajedno sa svojim nastavnici g. Lavom Mirskim, o. Anselmom Canjugom, Leonom Stepanovom i prof. Krešimirom Kovačevićem i predsjed. Hrvatskog tamburaškog saveza g. drom Stjepanom Heferom, nar. zast.

titoj nakladi), no to nije niti trećina obrađenih koralica iz spomenutog zbornika. Koliko je bio poznat i priznat poznavalac koralica iz zbornika *Cithara octochorda* najbolje pokazuje ponuda Vinka Žganca. On je u ime Etnografskog muzeja u Zagrebu zamolio o. Anselma da za zbirku hrvatskih narodnih popjevaka obradi koralice iz sva tri izdanja ovog zbornika (Žgančeva se pisma čuvaju u Canjuginoj ostavštini, a datirana su: 16. I. i 19. IV. 1946. g.).

U "osječkom razdoblju" je o. Anselmo postao skladatelj većih glazbenih oblika (svi njegovi veći moteti nastali su [dovršeni su] u ovom razdoblju). U Osijeku je započeo pisati *Misu u As-duru* za 4-gl. mješoviti zbor i orgulje/orkestar. Nažalost, njegov skladateljski rasti prekinule su povijesne (ne)prilike (uhićen je i osuđen na 16 godina zatvora te 5 godina gubitka svih građanskih prava). Sve ono što je napisao kao zatvorenik, zapravo je samo odraz onoga što se u redovitosti njegova života i djelovanja trebalo ne samo dogoditi nego i događati. Da je spomenutu misu započeo skladati i izvoditi u Osijeku, svjedoči i tekst dopisan na kajdanci: "Kyrie i Gloria nalaze se u nestaloj kajdanci br. IX., ali po riječima autora, da je on tu misu započeo pisati u Osijeku i da su Kyrie i Gloria, koji su bili gotovi izvođeni s orkestrom". Zacijelo su i njegova djela za orgulje, nadahnuta liturgijskim vremenima (Došašće, Božić, Korizma, Uskrs), živjela u njemu kao skladateljski (iza)zov i ranije. Na sreću Canjuginu skladateljsku snagu nije do kraja uništilo vrijeme u kojem je bio uhićen, osuđen i u zatvoru, a ova su djela za orgulje - prva i jedina ove vrste u nas - ostala kao svjedočanstvo svega onoga što je on kao skladatelj nosio u sebi.

4. O o. Anselmu Canjugi se mnogo pisalo (časopis SC, periodički tisak Osijeka, *Upute crkvenim orguljašima*, naša leksikonska glazbena izdanja, prigodom 100. obljetnice rođenja). Neke od tih članaka vrijedno je citirati.

Netko (koji ga je poznao) napisao je u spomenutom glasilu *Dijecezanskog odbora za crkvenu glazbu Zagrebačke Nadbiskupije "Upute crkvenim orguljašima"* (br. 9 - 13, 1963.) pod naslovom: *Glazbena ostavština o. Anselma Canjuge* (str. 28 - 35) sljedeće:

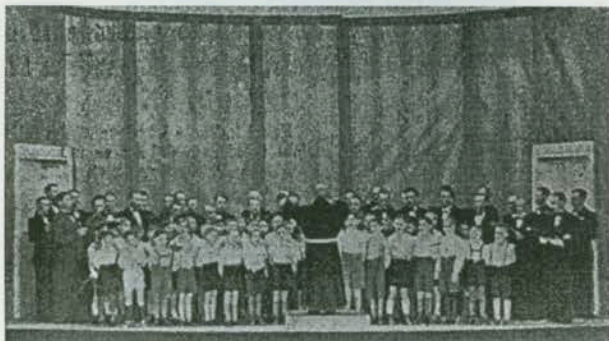

o. Anselmo Canjuga
25-godišnjica svećeničkog
redenja

"Kao čovjek o. Anselmo je bio sreden, pristupačan, uvijek spreman pomoći, savjetovati i poučiti, a kao skladatelj je bio skroman i nikad se nije isticao. Za njega su govorila njegova djela. Zato se i može reći: što god je napisao ili obradio, bilo je dotjerano, zaokruženo i ukusno. Radio je polagano, razmišljao nad svakim taktom, dotjerivao i znao govoriti: 'dok mene potpuno ne zadovolji, neće zadovoljiti ni druge'. Često bi isticao: 'tekst treba mnogo čitati, deklamirati, moliti, a tek onda ga komponirati'. (...) Česta je bila njegova uzrečica: 'Za glasove piši jasno i izvedivo, a kad pišeš za instrumenat, onda možeš pokazati sve što znaš i umiješ'".

God. 1940. je Fr. Dugan st., predstavljajući Canjugine *Hrvatske misne pjesme*, pisao i o njemu kao skladatelju: "Pjesmice su (...) pisane harmonički i kontrapunktično jasno i pregledno, ali uza sve to vrlo interesantno. Kad bi netko te pjesmice pročitao, mogao bi radi njihove muzičke prostodušnosti pomisliti: pa to bi mogao svatko napisati. No neka pokuša, pak će vidjeti, da mu neće poći za rukom, da napiše tako pregledno, tako prostodušno, ali i vođenjem dionica i sopranovom melodijom i odabiranjem harmonija tako interesantno i tako uravnoteženo. (...) G. Canjuga je tim kratkim, ali izvrsnim kompozicijama pokazao, da pozna stil crkvene pjesme i nije taj stil pobrkao sa drugim stilovima ni što se tiče sopranove melodije, ni što se tiče vođenja dionica." /SC, 34/1940., 4 - 5, 94).

Najviše se do sada Canjuginim glazbenim djelom bavila Diana Grgurić (*Orisi glazbeništva u O. Anselmo Canjuga, Ljiljane bijeli*, Rijeka, 1994, XVII - XXXVIII). Ona je opisala sva područja njegova glazbenog djelovanja i istakla neke važne činjenice: "Canjuga je (...) mnogo više nego s učiteljima naučio samoobrazbom. (...) Kao veliki vjernik osjećao se pozvanim da svoj dar oplodi radom i djelima da bi što bolje ispunio redovničku i vjerničku zadaću. (...) ... njegove skladbe (...) ukazuju na vrsnog znalca cecilijanskih ideja, dobrog poznavaooca starih hrvatskih pjesama, pravog pastoralnog radnika, koji zna dušom osjetiti što naš čovjek može pjevati (...) vrsnog pedagoga i voditelja crkvenih zborova, kojima je podario ono bogatstvo koje je sam u sebi nosio."

Fotoreportaža "Hrv. Lista". Fotocinkografija Gradanske tiskare k. d. (1994)
Mješoviti muški i dječji zbor "Lipe", koji je pod ravnanjem zborovode o. Anselma Canjuga s velikim uspjehom nastupio preksinoć na vokalnom koncertu u Hrvatskom državnom kazalištu.

Ovim lijepim svjedočanstvima o o. Anselmu Canjugu i njegovu djelu moglo bi se, mislim, nadodati slijedeće. On se vrlo rano, poput Lisinskog, dokazao kao izrazito nadahnuti skladatelj (razdoblje studija) i vrlo je zauzeto djelovao (skladatelj, pisac, predavač) na području cecilijanske glazbene obnove posredstvom ondašnjih sredstava javnog priopćavanja (časopis *Sv. Cecilija* i *Hrvatski crkveni kantual*). Nakon što je objelodanjen *Hrvatski crkveni kantual*, on relativno malo sudjeluje u časopisu *Sv. Cecilija*, a sve ga više zaokupljaju veliki obnoviteljski programi (obnova starih hrvatskih pučkih popjevaka-korala) te veći vokalni i novi instrumentalni glazbeni oblici. On u Osijeku sudjeluje u cjelokupnom glazbenom životu Župe, piše i izvodi svoja djela (u crkvama, kazalištu itd.), u vlastitoj nakladi objelodanjuje harmonizacije gregorijanskih napjeva i obrade hrvatskih korala itd. Da je u njemu rastao novi svijet glazbe svojevrсни su pokazatelj i kajdanke (na kojima je u zatvoru grafitnom olovkom ispisivao notni tekst - u nekim svescima i crtovlje). On je u ondašnjim zatvorskim uvjetima uspio završiti misu u As-duru i svoja glazbena razmišljanja o liturgijskim vremenima, što je dakako samo jeka onoga što se je u njemu trebalo dogoditi u redovitosti glazbenog života kojega je i kako ga je započeo u Osijeku. Na o. Anselmu Canjugu se je, tako, ispunio i nevoljni životni završetak Vatroslava Lisinskog: ni njemu nije bilo dano dovršiti životno glazbeno djelo.

(Nastavak slijedi)

De musica ex cathedra

ili

Krleža i glazba

Živan Cvitković, Zagreb

(Nastavak)

Ne, kod Krleže nema slučaja. Kod njega uvijek ponovno nalazimo potvrdu da sve ono, što on govori ili piše, izvire iz njegovog najdubljeg uvjerenja i - što je još gore - samouvjerenja. Evo jedne rečenice, koja se odnosi na Mozarta, tvrdnja će sama još jednom najvjerodostojnije potvrditi:

"... duboko nesretan pod blistavom instrumentacijom svog bogatog Djela od 640 opusa."

Opet ta nesretna instrumentacija! I ma kako god je svi-ma odavno jasno da je Krleži glazbena terminologija posve mutna i nejasna stvar i da se prema njoj odnosi kao prošlo stoljeće prema nezakonitom djetetu, usudujem se primijetiti (neka mi ljubitelji književnosti oprostite ovu drskost), da ga na njenu krivu upotrebu - izgleda - više sili stilistička nemoć, nego njegova lijeva navika da sam sebi vjeruje kako je u svim pitanjima kulture i povijesti, a osobito kulturne povijesti, nepogrešiv. Tko bi bio njemu mogao zabraniti upotrebu *jokera* u trenutku kad mu na brzinu nedostaje prava riječ na pravom mjestu. I tu onda nastaju neprilike. Jer od cijelog Mozartovog opusa bar jedna trećina skladbi nikada nije instrumentirana, budući da se radi ili o solističkoj ili o komornoj glazbi, tako da *Wolferl* nije mogao biti ni duboko, ni plitko nesretan pod blistavom instrumentacijom cijeloga svog opusa. A naročito ne pod teretom od 640 djela. Mozart, naime, nije skladao 640, nego 626 skladbi!

Nekomu se može ovo pričiniti kao cjepidlačenje. Iстина je da svatko ne mora znati koliko je djela Mozart napisao. Samo onaj koji piše *99 Varijacija* s neskrivenom namjerom da sa svoje povišene i uzvišene katedre posoli sve mozgove diljem bivše socijalističke države, taj bi to itekako trebao znati. Barem u momentu kada se muzikolozima miješa u posao. A ako nije znao, nije se ni trebao istrčavati s brojevima. Mogao je jednostavno napisati "nekoliko stotina djela" ili ako je htio biti malo precizniji; "preko šest stotina opusa" i - sve bi bilo u redu. Pa ako baš nekoga od njegovih čitatelja to točnije zanima, molim, neka kupi Muzičku enciklopediju i neka čita do mile volje, kad već upravitelj ne čita, bar će prodaja biti veća. Time bi barem bio dokazao da je dobar menadžer svoje firme.